

Gert de Roo, *Environmental planning in the Netherlands: too good to be true*, Hampshire: Ashgate, 2003.

Het Nederlandse milieubeleid heeft in het buitenland een zeer goede reputatie. Deze stamt uit de tijd dat de nationale overheid een politiek neerzette van strikte normen, 'command-and-control planning'. Hoewel veel milieuvraagstukken hiermee goed werden ondervangen, bleef het voor sommige kwesties een papieren werkelijkheid. Nationale normen deden in deze gevallen geen recht aan de lokale context. Belanghebbenden bleven zuchtend en steunend achter omdat zij zich vaak te kort gedaan voelden. Het milieubeleid was te mooi om waar te zijn ('too good to be true'). Deze situatie creëerde een groot draagvlak voor deregulering en decentralisering. Het milieubeleid zou meer op de lokale situatie moeten worden toegesneden en daar op basis van communicatie tot een gebiedsspecifieke oplossing moeten komen. Flexibel omgaan met normen werd het motto, functionele rationaliteit moest plaats maken voor communicatieve rationaliteit. Deze ontwikkeling, ingezet vanaf begin jaren negentig, is door geen ander zo helder en gedetailleerd geanalyseerd als Gert De Roo in zijn boek 'Planning per se, planning per saldo' uit 2001. Vanwege de faam die ons milieubeleid onder internationale wetenschappers en beleidsmakers vergaard heeft, is hier vorig jaar een Engelse vertaling van verschenen.

Voor zijn analyse van de beleidsontwikkeling gebruikt De Roo als centraal voorbeeld het compacte stadsconcept. Dit is een complex vraagstuk en schreeuwt daarom om een lokale oplossing. De Roo vindt deze ontwikkeling op hoofdlijnen wenselijk maar blijft kritisch. Zijn argument is dat de complexiteit van een vraagstuk zou moeten bepalen op welke wijze en op welk niveau het zou moeten worden opgepakt. De communicatieve rationaliteit is niet in alle gevallen het juiste beleid. Bij relatief eenvoudige vraagstukken kan het best gewerkt worden met de 'ouderwetse' nationale normen.

De analyse van De Roo geeft een goed overzicht van het Nederlandse milieubeleid van de laatste decennia en analyseert deze ontwikkelingen op een kritische wijze die erop duidt dat hij veel verstand van zaken heeft. Hij laat zien dat de wetenschap in het algemeen, en milieugeografie en -planning in het bijzonder, een grote bijdrage kan leveren aan het beleidsveld op dit terrein. Zijn centrale argument dat ten aanzien van besluitvorming bij milieu-ruimte vraagstukken complexiteit een belangrijk criterium vormt, is lovenswaardig. Het roept echter ook de vraag op of er in elke gemeente steeds weer een discussie over doel en middelen van het milieubeleid moet plaatsvinden. Is het niet wenselijk dat er op een gegeven moment een afweging wordt gemaakt en dat eenzelfde aanpak ook wordt toegepast in een andere plaats? Er zijn internationale voorbeelden te over die erop wijzen dat een consistente milieupolitiek, zoals de heldere normen rond windenergie in Duitsland, betere resultaten boeken dan een meer flexibel of terughoudend beleid. Bovendien zijn er meer criteria die van invloed zijn op het beleid behalve de complexiteit van het vraagstuk. Twee normen die door De Roo zelf worden aangestipt zijn de capaciteit en instrumenten die de betreffende overheid tot haar beschikking heeft. Als een gemeente hier een tekort aan heeft dan is het milieu zeker niet gediend bij de decentralisering en deregulering. Men kan zich tot slot afvragen in hoeverre dit boek een bijdrage levert aan de internationale reputatie van het

Nederlands milieubeleid. De flexibele communicatie zoals de Roo die in zijn boek beschrijft vereist tevens een zeker optimisme omtrent de problematiek. Als men deze immers nijpend vindt, zal milieu niet als zoveelste beleidsveld in een poldermodel moeten worden opgenomen. Er zouden dan juist doelen moeten worden gesteld en effectieve instrumenten worden ingezet, omdat we anders straks geen polder meer hebben. Een meer vrijblijvende, flexibele aanpak omdat het milieu geen prioriteit meer krijgt doordat het 'uit' is of omdat het geld op is, is funest. Praatjes vullen nog altijd geen gaatjes. Buitenlandse lezers die zoeken naar een goede politieke strategie en niet specifiek naar een goede communicatie, zullen hun twijfels hebben over de ontwikkelingen in de Nederlandse aanpak. De waarde van deze Engelstalige publicatie lijkt vooral te liggen in de bijdrage aan de wetenschappelijke discussie rond milieuvraagstukken.

WOUTER EGAS

